

Edebiyata 'gizli desteğe' tepki yağıyor

Kültür Bakanlığı'nın edebiyat eserlerine destekte seçici kurulu da, destek alanları da açıklamamasına tepki yağıyor. Kültür Bakanlığı bu yıl ilk kez edebiyat eserlerine destek veriyor, ancak seçici kurulu da, destek vereceği 40 kişinin adlarını da, kimin hangi eserini ne kadar destekleyeceğini de açıklamamasına tepki yağıyor. PEN Türkiye ile Türkiye Yazarlar Sendikası'nın yanı sıra yazarlar, şairler ve yayıncılar bakanlığın gösterdiği bu gizliliğe karşı çıkıyorlar.

PEN Türkiye Başkanı Tarık Günersel "Yaşananlar, bir kamu sürecinden ziyade, mafya sürecini andırıyor" derken, Türkiye Yazarlar Sendikası Başkanı Mustafa Köz, bakanlığın edebiyatı destek projesinin baştan sona yanlış olduğunu söylüyor.

Yazar ve şairlerin ise bakanlığın uygulamasına daha sert eleştirileri var. Şair Şükrü Erbaş'ın şu sözleri tepkileri özetler nitelikte: "Kamuya açık olmayan böyle bir konuda içtenlik, iyi niyet beklemek safdillik olur."

Yayıncılar da "devletin edebiyatı desteklemesine" sevinmiş görünmüyor: **Günışığı Kitaplığı** Yayın Yönetmeni ve yazar **Mine Soysal**, çocuk ve gençlik alanında 5 yazarı destekleyen bakanlığının belirlediği kurulu tartışmaya açıyor. Kürtçe yayın yapan **Lis Yayınevi**'nin sahibi **Lal Laleş** ise destek yönetmeliğindeki "Üretilecek eserin dilinin Türkçe olması" zorunluluğuna itiraz ediyor: "Türkiye'nin kültür bakanlığının Türkiye edebiyatını desteklemesi gerekmez mi?"

Tarık Günersel (PEN Türkiye Başkanı)

'Kamuya açıklanmalı'

Vergilerden hareketle yapılan bir destek kamuya açıklanmalıdır. Kamuda her şey şeffaf olmalıdır. Yaşananlar, bir kamu sürecinden ziyade, mafya sürecini andırıyor.

Mustafa Köz (Türkiye Yazarlar Sendikası)

'Baştan sona yanlış'

Daha önce de özgün eser ölçütünün bakanlığın hazırlayacağı kurulca belirlenemeyeceğini söylemiştik. Bu, baştan sona yanlış bir proje. Yönetmelikte sadece Türkçe eserlerin desteklenmesi de yazarlar arasında bir ayrımcılığı getirmiş oldu. İsimler neden sır gibi saklanıyor. Destek verilen kişiler açıklanmalı, gizli kapaklı olmamalı. Destek alacak kişiler de herhalde "İstemem, yan cebime koy" diyor.

Murat Gülsoy (Yazar)

'Şeffaf olmalı'

TÜBİTAK'ın iyi tanımlanmış bir panel sistemi var. Panellerde uzmanlar başvuruları değerlendiriyorlar, bu iş şeffaflık içinde yıllardır sürdürülüyor. Edebiyat alanına destekte de onlar örnek alınırsa bu tür tartışmalar yaşanmamış olur.

Irmak Zileli (Yazar)

'Nerede sanatçı özgürlüğü'

Yazarı, üreteceği eserin süresinden, içeriğine ve konusuna dek her konuda sınırlayan şartlarda bir teşvik söz konusu. Öyleyse nerede kaldı sanatçının özgürlüğü? Burada yapılmak istenen gerçekten sanatçının özgürce özgün eser üretmesi midir, yoksa devletin belirlediği içerikte eserler vermesi midir?

Tüm bunların yanında teşvik kavramının kendisi, yazara sunulan "ekstra" olanaklar demek oluyor. Devlet, tüm sanatçılar için eşit olanaklar sunmak zorunda. Bunun için de öncelikle telif yasasını düzenlemeli, vergilerin yazarın telifinden kesilmesinin önüne geçmeli vb. Bunları yapmayı ben yazarlara teşvik yasası çıkardım demek ve teşviki de bu tür şartlara bağlamak iyi niyetli bir çaba olarak görünmüyor.

Şükrü Erbaş (Şair)

'İktidarın ezikliği'

Kamuya açık olmayan böyle bir konuda içtenlik, iyi niyet beklemek safdillik olur. Ben kendi adıma, bu siyasi yapının, kültür-sanat alanında yaptığı/yapacağı hiçbir şeyde demokratik kültürü destekleyecek, farklı sanat anlayışlarına, dünya görüşlerine saygılı, eşitlikçi bir tutum beklemediğim için, çıkacak sonucu da önemsemiyorum. Sanırım iktidar, ezikliğini çektiği kültür-sanat alanındaki yetersizliğini, böyle bir "sanatçı" sınıfı yaratarak

doldurmak istiyor. Hayırlı olsun. Doğru tutum şudur: Bu ülkenin yazar örgütlerine bir proje sunulur, hatta hazırlatılır. İsimler bu örgütlerce belirlenir. Bakanlığa, başkaca bir değerlendirme yapmadan, ödeme yapma ya da diğer destekleri yerine getirme görevi düşer. Sonrasında ise yapılan çalışmaların yayınlanması için belki ikinci bir katkı beklenir.

Küçük İskender (Şair)

'Tepki gelişecek'

Zamanında, "devletin hoşlandığı şairler" yazılmıştır. Fakat günümüzde şair denilen sanatçı ile devleti yana getiren ortak bir payda yok. İdeolojileri ve dünyayı kavrayışları apayrı! Belki bu yüzden destek alan şairlerin adları gizli tutuluyor olabilir, kimse onlara saldırmasın diye. Çünkü bu desteği alan şairlere elbette edebiyat çevreleri tepki geliştirecektir.

Mine Soysal (Yayıncı, yazar)

'Yetkinlik gerekir'

Kültür Bakanlığı'nın edebiyat eserlerine destek vermesinin anlamlı bir girişim olabilmesi için, başvuru koşulları, kategoriler ve bütçenin yanı sıra, ölçütler, seçici kurul, değerlendirme yöntemi gibi temel belirleyicilerin de açıklıkla ifade edilmesi gerekir. Adaylık için belirtilen "önerilen yapının kültürel, sanatsal ve estetik açıdan özgünlük taşıması" maddesi, seçici kurulun edebiyat alanındaki tartışmasız yetkinliğini zorunlu kılıyor. Hele çocuk edebiyatı gibi son derece özel bir alanda, seçici kurulun farklı donanımları da gerektiren yapısı ve sorumluluğu çok önemlidir.

Lal Laleş (Yayıncı, yazar)

'Tüm dillere destek'

Türkiye'nin Kültür Bakanlığı'nın Türkiye'nin edebiyatını desteklemesi gerekmez mi? Türkiye'nin edebiyatından kastım Lazca, Rumca, Ermenice, Süryanice, Kürtçenin de içinde olduğu, Anadolu'da konuşulan tüm dillerin edebiyatı. Bakanlığın bu dillerde yazarları eşit olarak desteklemesi hatta baskı altındaki dillere pozitif ayrımcılık yapması lazım. Ne var ki söz konusu Türkçenin dışındaki diller olunca, bakanlığın kafası karışıyor, milliyetçi perspektiften yaklaşıyor. Devlet yazarları destekleyecekse kendi coğrafyasındaki bütün dilleri desteklemeli ve tüm dilleri Türkiye'nin zenginliği olarak kabul etmeli.